

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 4

“GRADUATE SCHOOL CONFERENCE 2022 iHappiness: ความสุขและคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างยั่งยืนในยุคสังคมดิจิทัล”

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนธรรมโฆสิต

The Development of a Training Course to Enhance Media Literacy Skills for High School Students in Thammakosit School

กรรณทิมา อิศระโชติ¹, ชุตติมา ทศโร², อริสรา บุญรัตน์³

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

²ผู้อำนวยการหลักสูตร สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

³อาจารย์ประจำหลักสูตร ประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนธรรมโฆสิต ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน รวม 12 คน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหา และหาค่าความเชื่อมั่นของคุณภาพเครื่องมือ ประกอบด้วย แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม หลักสูตรฝึกอบรม และแบบประเมินความสอดคล้อง/ความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนธรรมโฆสิต ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา และตรงกับความต้องการของผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และนักเรียนโรงเรียนธรรมโฆสิต

คำสำคัญ: การพัฒนาหลักสูตร, หลักสูตรฝึกอบรม, ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

Abstract

The purpose of this research was to develop a training course to enhance media literacy skills for high school students in Thammakosit School. It was qualitative research. Key informants in the group discussion included school director, teachers, student guardians, and students, a total of twelve people. The content accuracy and confidence were determined for data analysis. Research tools consisted of a group discussion record form, a training course, and an assessment form of conformity and fitness of the training course to enhance media literacy skills for high school students in Thammakosit School. According to the results of this research, the development of a training course to enhance media literacy skills for high school students was consistent with the school courses and met the needs of school director, teachers, student guardians, and students of Thammakosit School.

Keywords: Course development, Training course, Media literacy skills

บทนำ

สื่อดิจิทัลเป็นสื่อที่เปลี่ยนแปลงโลกครั้งยิ่งใหญ่ มีอิทธิพลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้บริโภค ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้เปิดโอกาสให้มีการแข่งขันอย่างเสรีและเป็นธรรม ในการผลิตสื่อและเทคโนโลยีการศึกษาทุกประเภท และปัจจุบันการให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนให้มีความพร้อมสู่ศตวรรษที่ 21 มีทักษะการเรียนรู้ การเสริมสร้างปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เพื่อให้ทุกคนในสังคมพร้อมที่จะพัฒนาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน และเป็นพลังทางสังคมในการพัฒนาประเทศ สำหรับการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 มุ่งให้ผู้เรียนได้ทั้งความรู้และทักษะที่จำเป็นต้องใช้ในการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ดังที่ วิจารณ์ พานิช (2554 : 16-17) กล่าวว่า ผลการเรียนรู้ของผู้เรียนมี 3 ส่วน ได้แก่ ด้านความรู้ในสาระวิชาหลัก ด้านคุณลักษณะที่ควรเกิดขึ้นกับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 และด้านทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 นั้นเอง

จากรายงานผลพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย พุทธศักราช 2563 พบว่า พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตเฉลี่ยวันละ 11 ชั่วโมง 25 นาที มีการใช้อินเทอร์เน็ตที่เพิ่มมากขึ้น เหตุผลหลัก คือ การที่สามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้ง่าย มีเครือข่ายที่ครอบคลุม มีความจำเป็นต้องใช้อินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้น และบริการต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน และส่วนหนึ่งมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา หรือ COVID-19 มีนโยบายการทำงานแบบ Work from Home เมื่อจำแนกตามเจเนอเรชัน พบว่า กลุ่ม Gen Y (อายุ 20-39 ปี) มีการใช้อินเทอร์เน็ตมากที่สุดอยู่ที่ 12 ชั่วโมง 26 นาที รองลงมา คือ Gen Z (อายุน้อยกว่า 20 ปี) จำนวน 12 ชั่วโมง 8 นาที (กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2563 : 25-28) และข้อมูลสถิติสารสนเทศและเทคโนโลยีในจังหวัดสงขลา พบว่า พ.ศ. 2561-2563 ประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไป มีการใช้คอมพิวเตอร์ ร้อยละ 30.27 มีการใช้อินเทอร์เน็ต ร้อยละ 82.40 และการใช้โทรศัพท์มือถือ ร้อยละ 96.68 (สำนักงานสถิติจังหวัดสงขลา. 2564) ทั้งนี้ จากปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนธรรมโฆสิต พบว่า การบริโภคสื่อที่ไม่เหมาะสมและไม่รู้เท่าทันสื่อ นักเรียนมักจะขาดการคิดวิเคราะห์ ไตร่ตรองอย่างรอบคอบ ซึ่งอาจจะทำให้ตนเองและผู้อื่นได้รับความเสียหาย เช่น ส่งผลกระทบต่อให้เกิดปัญหาความรุนแรง และพฤติกรรมเสี่ยงต่าง ๆ ได้ คือ ก่อให้เกิดความขัดแย้งในหมู่คณะ การถ่ายภาพ ถ่ายวิดีโอ การพิมพ์เล่าเรื่องประสบการณ์ที่เป็นเรื่องส่วนตัว ส่งผลกระทบต่อเกิดกับตัวนักเรียนโดยไม่คาดคิด พฤติกรรมการบริโภคสื่อในสังคมออนไลน์ที่ยั่ว ชกน้าให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ก่อให้เกิดพฤติกรรมการเลียนแบบ ซึ่งอาจนำไปสู่ปัญหาอื่น ๆ และส่งผลกระทบต่ออนาคตได้

ผู้วิจัยเห็นว่า การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ทำให้การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนธรรมโฆสิต ผ่านกระบวนการการฝึกอบรมที่ช่วยปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ทศนคติของนักเรียนให้เป็นไปในทางที่ดีขึ้น และเพื่อเพิ่มพูนทักษะความรู้ ความชำนาญในการเลือกใช้สื่อและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม มีทักษะการรู้เท่าทันสื่อ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข บนฐานของการเปลี่ยนทางสังคมยุคโลกาภิวัตน์แห่งศตวรรษที่ 21 เกิดประโยชน์ต่อการเรียนและการดำรงชีวิตประจำวันก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลง ตลอดจนเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ผ่านหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ที่มีความสอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา ตรงกับความต้องการของผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง นักเรียนอย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 4

“GRADUATE SCHOOL CONFERENCE 2022 iHappiness: ความสุขและคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างยั่งยืนในยุคสังคมดิจิทัล”

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อสำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนธรรมโฆสิต

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตประชากร

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสนทนากลุ่ม (Focus Group) คือ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดทำหลักสูตร ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน ครู จำนวน 5 คน ผู้ปกครอง จำนวน 2 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 4 คน รวม 12 คน

2. ขอบเขตตัวแปร

2.1 ตัวแปรต้น แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร, แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรฝึกอบรม และบริบทของโรงเรียนธรรมโฆสิต

2.2 ตัวแปรตาม หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนธรรมโฆสิต และคู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรมฯ

3. ขอบเขตเวลา ปีการศึกษา 2565

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อศึกษาพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อสำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนธรรมโฆสิต

2. ขั้นตอนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง โดยมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญในสนทนากลุ่ม (Focus Group) ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน ครู จำนวน 5 คน ผู้ปกครอง จำนวน 2 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 4 คน รวม 12 คน มีการออกแบบเครื่องมือในการวิจัย คือ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม หลักสูตรฝึกอบรม และแบบประเมินความสอดคล้อง/ความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนธรรมโฆสิต โดยศึกษาเอกสารต่างๆ หนังสือ บทความ รายงานการวิจัย และวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อ การให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย เพื่อหาสถิติสำหรับใช้ในการวิจัยขั้นตอนต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีวิธีการ ดังนี้

3.1 การสนทนากลุ่ม (Focus Group) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับความต้องการหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนธรรมโฆสิต ตลอดจนบันทึก สรุปผลการสนทนากลุ่ม เพื่อดำเนินการวิจัยในขั้นตอนต่อไป

3.2 ออกแบบ จัดทำร่างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนธรรมโฆสิต ให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา และตรงกับความต้องการของผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน

3.3 นำเสนอร่างหลักสูตรฝึกอบรมฯ ต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องและความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนธรรมโฆสิต

3.4 รวบรวมแบบประเมินความสอดคล้องและแบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรมฯ มาตรวจสอบความเรียบร้อย แล้วนำไปวิเคราะห์ เพื่อหาสถิติสำหรับการใช้ในการวิจัยขั้นต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประเมินความสอดคล้อง องค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรมฯ โดยมีมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ และประเมินความเหมาะสม องค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรมฯ โดยใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อหาค่าเฉลี่ยในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนธรรมโฆสิต” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อสำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนธรรมโฆสิต ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปผลการศึกษาไว้ดังนี้

1. ผลการสนทนากลุ่ม (Focus Group) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับความต้องการหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนธรรมโฆสิต พบว่าผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา ครู ผู้ปกครองและนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีความต้องการหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนธรรมโฆสิต โดยแยกประเด็นได้ ดังนี้

1.1 ปัญหาการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนปัจจุบันเป็นอย่างไร และจากปัญหาดังกล่าวควรมีการป้องกันไม่ให้เกิดขึ้นอีกได้อย่างไร มีใจความสำคัญดังนี้

“...นักเรียนใช้สื่อออนไลน์ หรือโทรศัพท์มือถือ โดยไม่ได้คำนึงถึงประโยชน์ที่ได้รับ หรือความคุ้มค่าของทรัพยากร ขาดทักษะในการวิเคราะห์สื่อ หรือการนำความรู้ ข้อคิดที่ได้มาใช้ในชีวิตประจำวัน เวลาอยู่บ้านมักจะให้ความสำคัญกับสื่อออนไลน์มาก ไม่ค่อยช่วยเหลืองานผู้ปกครอง อีกทั้งสื่อบนมือถือในปัจจุบันมีสิ่งชักชวน ให้เราไปให้ความสำคัญ มากกว่าที่เราจะใช้ประโยชน์ต่อการเรียน เช่น เกมส์ หนัง ซีรีส์ เป็นต้น สำหรับแนวทางการแก้ไขทางโรงเรียนก็จะเข้มงวดด้านระเบียบ ข้อปฏิบัติในการใช้สื่อออนไลน์มากยิ่งขึ้น ควรมีการอบรม สร้างความรู้ ความเข้าใจให้ตระหนักถึงโทษ/ประโยชน์ของสื่อต่าง ๆ สร้างข้อตกลงในการใช้โทรศัพท์ร่วมกันคือ การรู้จักแบ่งเวลา...”

สรุปได้ว่า ปัญหาการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนปัจจุบันเกิดจากการขาดทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ขาดความรู้ ความเข้าใจในการใช้ การเลือก การวิเคราะห์ และการนำประโยชน์ของสื่อมาใช้ในชีวิตประจำวัน สำหรับแนวทางในการป้องกันแก้ไข คือ การสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

1.2 ความจำเป็นและความต้องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ควรเพิ่มทักษะอะไรบ้างให้นักเรียน และการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมควรเป็นอย่างไร มีใจความสำคัญดังนี้

“...หลักสูตรฝึกอบรมมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อนักเรียน ควรเน้นทักษะในการเลือกใช้สื่อ และให้นักเรียนวิเคราะห์สื่อได้ และนำมาใช้ในชีวิตประจำวันเป็น สำหรับหลักสูตรฝึกอบรมของโรงเรียนธรรมโฆสิต ควรเป็นหลักสูตรเฉพาะ อาจจะเป็นบูรณาการกับรายวิชาในกลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ฯ โดยนำนักเรียนกลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหาฝึกอบรมเป็นกลุ่มเป้าหมายแรกๆ ทั้งยังเป็นหลักสูตรที่ตอบสนองเจตนารมณ์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 และควรเน้นการฝึกอบรมให้รอบด้าน เพื่อประโยชน์ของนักเรียน ในการนำความรู้ที่ได้รับมาใช้ในชีวิตประจำวัน โดยที่เป็นการเรียน การสอนที่เตรียมความพร้อมนักเรียนให้ก้าวทันต่อข้อมูลข่าวสาร และหลักสูตรดังกล่าว จะเป็นประโยชน์ต่อเพื่อนนักเรียน เพื่อให้รู้เท่าทันสื่อในทุก รูปแบบ ส่วนการอบรมก็ควรเป็นไปตามความสมัครใจเป็นอันดับแรก...”

สรุปได้ว่า วงการสนทนากลุ่ม เห็นว่าการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีความจำเป็นของโรงเรียน นักเรียน ผู้ปกครองต่างมีความต้องการ และควรเพิ่มทักษะการรู้เท่าทันสื่อในทุกมิติอย่างรอบด้านในการฝึกอบรม เพื่อเกิดประโยชน์ต่อนักเรียน ทั้งนี้ ควรฝึกอบรมนักเรียนตามกลุ่มเป้าหมายที่ได้ร่วมตกลงและกำหนดไว้ต่อไป

2. ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม

การออกแบบและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนธรรมโฆสิต ผ่านกระบวนการสนทนากลุ่มของผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครองโรงเรียนธรรมโฆสิต ในประเด็นปัญหาและแนวทางในการแก้ไขพฤติกรรมความรู้เท่าทันสื่อ การสอบถามความต้องการพื้นฐานเกี่ยวกับหลักสูตรฝึกอบรมฯ ส่งผลให้ผู้วิจัยได้ออกแบบและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนธรรมโฆสิต ประกอบด้วย 4 หน่วยการเรียนรู้ รวม 10 ชั่วโมง ดังนี้ ด้านความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับทักษะการรู้เท่าทันสื่อ จำนวน 2 ชั่วโมง ด้านการเปิดรับสื่อ และการเข้าใจสื่อ จำนวน 2 ชั่วโมง ด้านการวิเคราะห์สื่อ และการประเมินค่าสื่อ จำนวน 2 ชั่วโมง และด้านการใช้สื่อให้เกิดประโยชน์ และการเป็นพลเมืองรู้เท่าทันสื่อ จำนวน 4 ชั่วโมง

3. ผลการตรวจสอบสมมุติฐาน

ผลการตรวจสอบสมมุติฐาน โดยภาพรวม พบว่า การออกแบบและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนธรรมโฆสิต ผ่านกระบวนการสนทนากลุ่มของผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครองมีความต้องการหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนธรรมโฆสิต ทั้งหมด 12 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 100 ซึ่งผู้วิจัยได้ออกแบบพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมฯ จำนวน 4 หน่วยการเรียนรู้ รวมระยะเวลาในการฝึกอบรม 10 ชั่วโมง โดยผลการประเมินความสอดคล้อง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.97 และผลการประเมินความเหมาะสมส่วนประกอบต่างๆ ของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนธรรมโฆสิต โดยภาพรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.75

สรุปได้ว่า การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนธรรมโฆสิต สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาและตรงกับความต้องการของผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และนักเรียนโรงเรียนธรรมโฆสิต

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนธรรมโฆสิต ซึ่งผู้วิจัยได้อภิปรายผลการศึกษาไว้ดังนี้

1. ผลการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับความต้องการหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนธรรมโฆสิต พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน ครู จำนวน 5 คน ผู้ปกครอง จำนวน 2 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 4 คน รวม 12 คน มีความต้องการหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนธรรมโฆสิต ทั้งหมด 12 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 100 สอดคล้องกับตรวจสอบสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ว่า การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนธรรมโฆสิต สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) มาตรฐานและตัวชี้วัด ว 4.2 ม.6/1 ที่กล่าวว่า ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการนำเสนอ และแบ่งปันข้อมูลอย่างปลอดภัย มีจริยธรรม และวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต อาชีพ สังคมและวัฒนธรรม (โรงเรียนธรรมโฆสิต, 2560) และตรงกับความต้องการของผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และนักเรียนโรงเรียนธรรมโฆสิต (ผลจากการสนทนากลุ่ม เมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม 2565)

2. ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม

การออกแบบและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนธรรมโฆสิต ผ่านกระบวนการสนทนากลุ่มของผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครองโรงเรียนธรรมโฆสิต ในประเด็นปัญหาและแนวทางในการแก้ไขพฤติกรรมความรู้เท่าทันสื่อ การสอบถามความต้องการพื้นฐานเกี่ยวกับหลักสูตรฝึกอบรมฯ ส่งผลให้ผู้วิจัยได้ออกแบบและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนธรรมโฆสิต ประกอบด้วย 4 หน่วยการเรียนรู้ รวม 10 ชั่วโมง สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ช่อผกา จันชั้น อรสา ทองไม้ และอุณเรือน เกตุเอี่ยม (2551) ทำการวิจัย การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง การประดิษฐ์ตะกร้าจากผ้าทอ พบว่า (1) ผลการสร้างหลักสูตรฝึกอบรม ทำให้ได้เอกสารหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร ดังนี้ หลักสูตรการประดิษฐ์ตะกร้าจากผ้าทอ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 องค์กรประกอบสำคัญ คือ วัตถุประสงค์ โครงสร้างของหลักสูตร กิจกรรมฝึกอบรม สื่อการเรียนรู้ การวัดและการประเมินผล และเกณฑ์การผ่านการฝึกอบรม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.71 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

(S.D.) 0.44 และเอกสารประกอบหลักสูตร ประกอบด้วย คู่มือหลักสูตรสำหรับผู้ให้การฝึกอบรม มืองค์ประกอบที่สำคัญ คือ แผนการจัดกิจกรรมจำนวน 5 แผน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.62 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 0.48 และคู่มือหลักสูตรสำหรับผู้เข้ารับการฝึกอบรม มืองค์ประกอบที่สำคัญ คือ หน่วยการฝึกอบรม จำนวน 5 หน่วย ประกอบด้วยจุดประสงค์เนื้อหา และแบบฝึก ปฏิบัติกิจกรรม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.65 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 0.53 และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุพรรณษา ทัดซัง (2558) ทำการวิจัย ศึกษาพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง ข้าวหลาม เพื่อสุขภาพสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง ข้าวหลามเพื่อสุขภาพสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ได้เนื้อหาและกิจกรรม ประกอบด้วย ประวัติข้าวหลามและวัสดุอุปกรณ์ การทำข้าวหลามจากกระบอกไม้ไผ่ ข้าวหลามรูปแบบใหม่ และนำเสนองาน ต่อชุมชน ประสิทธิภาพการเรียนรู้เฉลี่ยโดยรวมระหว่างก่อนเริ่มเรียน ด้วยหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง ข้าวหลาม เพื่อสุขภาพสำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 เท่ากับ 10.78 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 71.87 และคะแนน เฉลี่ยหลังจากการเรียนรู้เท่ากับ 13.34 คะแนนคิดเป็นร้อยละ 88.93 แสดงว่า ประสิทธิภาพการเรียนรู้หลังการ ใช้หลักสูตรฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการใช้หลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง ข้าวหลามเพื่อสุขภาพสำหรับนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1-3 มีค่าร้อยละจากแบบทดสอบระหว่างเรียน เท่ากับร้อยละ 81.83 นักเรียนมีความพึงพอใจ ต่อการใช้การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่องข้าวหลามเพื่อสุขภาพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 อยู่ในระดับพึงพอใจมาก

3. ผลการตรวจสอบความสอดคล้องกับความเหมาะสมของหลักสูตร

ผลการประเมินความสอดคล้องโครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนธรรมโฆสิต มีความสอดคล้องทุกข้อ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.97 และผลการประเมินความเหมาะสมส่วนประกอบต่างๆ ของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทัน สื่อ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนธรรมโฆสิต โดยภาพรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับ มากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.75 สอดคล้องกับผลงานวิจัยของปัทมา รอดประพันธ์ (2557) ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรเยาวชน รู้เท่าทันสื่อตามแนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ตอนต้น ผลการวิจัย พบว่า ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร พบว่า หลักสูตรเยาวชนรู้เท่าทัน สื่อ ตามแนวคิดการเรียนรู้ แบบมีส่วนร่วมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมี 10 องค์ประกอบ ได้แก่ สภาพปัญหาและความต้องการของหลักสูตร หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง คำอธิบายรายวิชา สารการ เรียนรู้ คำอธิบายหน่วยการเรียนรู้ แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แนวการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ และแนวการ วัดและประเมินผล การตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร และเอกสารประกอบหลักสูตร พบว่า มีความ เหมาะสมอยู่ในระดับมาก และผลการนำหลักสูตรไปทดลองนำร่อง พบว่า หลักสูตรสามารถนำไปใช้ได้จริง และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของปรณี ประจัญบาน และอนุชา กอนพวง (2558) ได้ทำการวิจัยและพัฒนา แบบวัดทักษะในศตวรรษที่ 21 ด้านการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา เพื่อพัฒนาแบบวัดทักษะใน ศตวรรษที่ 21 ด้านการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา 39 ปีการศึกษา 2557 ผลการวิจัยพบว่า แบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน ชั้น มัธยมศึกษา จำแนกออกเป็น 2 ชุด ได้แก่ชุดที่ 1 แบบประเมินมาตรฐานค่า 5 ระดับจำนวน 25 ข้อ และ ชุดที่ 2 ข้อสอบสถานการณ์จำนวน 25 ข้อ รวม 50 ข้อ ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 4

“GRADUATE SCHOOL CONFERENCE 2022 iHappiness: ความสุขและคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างยั่งยืนในยุคสังคมดิจิทัล”

Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน โดยมีความตรงเชิงเนื้อหาทุกข้อผ่านการทดลองใช้กับนักเรียนเพื่อหาค่าความยาก อำนาจจำแนกและความเที่ยง พบว่า มีค่าความยากและค่าอำนาจจำแนกตามเกณฑ์ทุกข้อมีค่าความเที่ยงในระดับสูง และสร้างเกณฑ์การประเมินผล 4 ระดับ ได้แก่ ระดับดีมาก ระดับดีระดับพอใช้และระดับปรับปรุง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้งาน

ควรส่งเสริมให้มีการนำหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อปรับใช้ในการจัดการเรียนการสอนกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายทุกระดับชั้น ตามความเหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

ควรพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนธรรมโฆสิต โดยมีการทดลองใช้หลักสูตร และรายงานผลการทดลองใช้หลักสูตร เพื่อให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์ และสามารถนำรูปแบบการฝึกอบรมไปประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2563). รายงานผลการใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย

ปี 2563. กรุงเทพฯ : สำนักยุทธศาสตร์.

ช่อผกา จันชั้น, อรสา ทองไม้ และอุ๋นเรื่อน เกตุเอี่ยม. (2551). การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม

เรื่อง การประดิษฐ์ตะกร้าจากผ้าทอ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา

มหาบัณฑิต. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ปกรณ ประจันบาน และอนุชา กอนพวง. (2558). การวิจัยและพัฒนาแบบวัดทักษะในศตวรรษที่ 21

ด้านความรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา. พิษณุโลก: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ปทิตตา รอดประพันธ์. (2557). การพัฒนาหลักสูตรเยาวชนรู้เท่าทันสื่อตามแนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. หลักสูตรปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต. นเรศวร :

มหาวิทยาลัยนเรศวร.

วิจารณ์ พาณิช. (2554). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.

สำนักงานสถิติจังหวัดสงขลา. (2564). รายงานการให้บริการอินเทอร์เน็ตจังหวัดสงขลา. สืบค้นจาก

https://www.songkhla.go.th/news_stats.

สุพรรณษา ทัดชั่ง (2558). พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง ข้าวหลามเพื่อสุขภาพสำหรับนักเรียน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน, อดุตรดิตถ์ :

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.

โรงเรียนธรรมโฆสิต. (2560). หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตามหลักสูตร

แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560). สงขลา :

กลุ่มบริหารวิชาการ โรงเรียนธรรมโฆสิต.

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 4

“GRADUATE SCHOOL CONFERENCE 2022 iHappiness: ความสุขและคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างยั่งยืนในยุคสังคมดิจิทัล”

ภาคผนวก

นางสมฤทัย พรรศรี. ผู้อำนวยการ, โรงเรียนธรรมโฆสิต สพม. สงขลา สตูล.

นายธีรพล หาญสุด. ครู, โรงเรียนธรรมโฆสิต สพม. สงขลา สตูล.

ว่าที่ ร.ต. อนุรัตน์ แยมสุวรรณ. ครู, โรงเรียนธรรมโฆสิต สพม. สงขลา สตูล.

นางปรียา วรรณโร. ครู, โรงเรียนธรรมโฆสิต สพม. สงขลา สตูล.

ว่าที่ ร.ต. หญิง ปุณฺณพัฒน์ พูลแก้ว. ครู, โรงเรียนธรรมโฆสิต สพม. สงขลา สตูล.

นางมณฑา วรรณสุวรรณ. ครู, โรงเรียนธรรมโฆสิต สพม. สงขลา สตูล.

นายลาภศักดิ์ จันทร์หนู. ผู้ปกครอง, โรงเรียนธรรมโฆสิต สพม. สงขลา สตูล.

นางละออ บุญฤทธิ์. ผู้ปกครอง, โรงเรียนธรรมโฆสิต สพม. สงขลา สตูล.

นายณัฐนนท์ มั่งคง. นักเรียน, โรงเรียนธรรมโฆสิต สพม. สงขลา สตูล.

นางสาวสุขชาติ สกุล. นักเรียน, โรงเรียนธรรมโฆสิต สพม. สงขลา สตูล.

นางสาวธัญเรศ ขาวเป็นคง. นักเรียน, โรงเรียนธรรมโฆสิต สพม. สงขลา สตูล.

นางสาวพรพิมล หนูเพชร. นักเรียน, โรงเรียนธรรมโฆสิต สพม. สงขลา สตูล.